Werkcongres Onderzoek Natuur- en Milieu-educatie

CONGRES
MATERIAAL

1987

WERKGROEP ONDERZOEK NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE ism. VOLKSHOGESCHOOL OVERCINGE, HAVELTE (DRENTHE)

Postbus 52
7970 AB Havelte
05214-1541

Chr. Haan Geesteranus

Werkcongres Onderzoek Natuur- en Milieu-educatie

CONGRES
MATERIAAL

1987

WERKGROEP ONDERZOEK NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE ism. VOLKSHOGESCHOOL OVERCINGE, HAVELTE (DRENTHE)

CONGRES-MATERIAAL

INHOUD:

- Introduktie-brief
- Programma
- Overzicht gepresenteerde onderzoeken
- Deelnemerslijst
- Routebeschrijving
- Ansichtkaart

BIJLAGES:

- Antwoord-formulier (met retourenvelop)
- Reader

WERKGROEP ONDERZOEK
NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE

ism.

VOLKSHOGESCHOOL OVERCINGE,
HAVELTE (DRENTHE)

Aan de deelnemers,
Werkcongres
19 - 20 maart 1987

Havelte, 19 februari 1987

Beste mensen,

Uw aanmelding voor het Werkcongres van 19 en 20 maart hebben wij ontvangen.
Bij deze nodigen wij U uit op Volkshogeschool Overcinge.
U bent donderdag 19 maart van harte welkom vanaf 10.00 uur op het gebouw Overcinge, Linthorst Homanlaan 1 te Havelte.
Het programma begint donderdag om 10.30 uur en eindigt vrijdag om 16.00 uur.

Bij deze ontvangt U een map met Congresmateriaal.
In deze map treft U aan:

- een introduktie-brief
- het programma van deze dagen
- een overzicht van de gepresenteerde onderzoeken
- een deelnemerslijst
- een routebeschrijving
- een ansichtkaart van Overcinge

Bijgevoegd zijn een reader en een antwoordformulier plus retour-envelop.
Van deze dagen wordt een verslag gemaakt, dat U na deze dagen wordt toegezonden.

Op het antwoord-formulier staan een aantal vragen die voor de verdere organisatie van belang zijn.
Wij willen U dan ook vragen om deze vragen te beantwoorden en dit formulier vóór 6 maart terug te zenden aan
Volkshogeschool Overcinge te Havelte.

In deze reader "Natuur- en Milieu-educatie onderzoek en praktijk" staan de 9 onderzoeken beschreven, die in deze dagen gepresenteerd zullen worden.

Op grond van deze reader kunt U kiezen met welke (3) onderzoeken U nader wenst kennis te maken.
Uw voorkeuren kunt U kenbaar maken op het antwoord-formulier.

./2

Er bestaat de mogelijkheid om al op woensdag 18 maart op Overcinge te overnachten. U kunt daar vanaf 20.30 uur terecht.
Als U van deze mogelijkheid gebruik wenst te maken kunt U dat op het antwoord-formulier aangeven.

Lakens, sloop, dekens en handdoek zijn aanwezig.

Indien U tijdens de dagen zelf gebeld wilt (kunnen) worden, dan kan dat op nummer 05214 - 1541, bij voorkeur tussen 13.00 en 13.30 uur of tussen 18.00 en 18.30 uur.

Hopend op een aantal zinvolle en inspirerende dagen, groeten wij U vriendelijk.

Joke de Wilde,
namens Volkshogeschool Overcinge

Ingrid Eegerdingk,
namens de Werkgroep Onderzoek
Natuur- en Milieu-educatie.

PROGRAMMA

WERKCONGRES ONDERZOEK NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE

Donderdag, 19 maart 1987

OCHTEND

Kennismaking en Introduktie

Vanaf 10.00 uur	- Aankomst met koffie/thee.
10.30 - 11.30 uur	- Welkom, huishoudelijke zaken. - Introduktie door Prof. Niels Röling, Vakgroep Voorlichtingskunde, Landbouw-universiteit Wageningen. - Toelichting op het programma door Joke de Wilde, kursusleidster Milieu-Educatie Volkshogeschool Overcinge.
11.30 uur	- Installeren/slaapkamers.
12.30 uur	- Warme maaltijd.

MIDDAG EN AVOND

Kennismaking met en diskussie over onderzoeken op het gebied van Natuur- en milieu-educatie.
In kleine groepen van ± 8 personen wordt één onderzoek gepresenteerd en besproken. Iedereen kan maximaal 3 besprekingen bijwonen.
Van deze 9 gepresenteerde onderzoeken vindt U een overzicht hierna en een bespreking in de reader.

13.45 - 15.15 uur	- Eerste bespreking.
15.15 - 15.45 uur	- Theepauze.
15.45 - 17.00 uur	- Tweede bespreking.
17.00 - 17.30 uur	- Glas wijn van het Landelijk Steunpunt.
17.30 uur	Broodmaaltijd.
18.45 - 20.15 uur	- Derde bespreking.
20.15 - 21.00 uur	- In deze laatste groep gezamenlijk formuleren van konklusies over de bruikbaarheid en kwaliteit van alle vandaag gepresenteerde onderzoeken.
vanaf 21.00 uur	- Koffie en/of borrel. Gelegenheid tot inzien of aankoop van onderzoeksrapporten (verzorgd door de Milieuwinkel Amsterdam). Verder is er gelegenheid tot presentatie van eigen aktiviteiten door de deelnemers d.m.v. posters, stands, folders etc.

WERKCONGRES ONDERZOEK NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE

Vrijdag, 20 maart 1987

OCHTEND

In groepen van ± 8 personen formuleren van onderzoeksvragen op het gebied van Natuur- en Milieu-educatie. Deze vragen vormen een eerste aanzet tot het programmeren van gewenst (vervolg-)onderzoek in de toekomst. De groepen worden naar thema/werkveld (naar eigen keuze deelnemers) ingedeeld.

08.00 uur	- Wordt U gewekt.
08.30 uur	- Ontbijt.
09.30 - 12.00 uur	- In groepen formuleren van onderzoeksvragen. De eind-konklusies worden op papier gezet.
12.30 uur	- Biologische, vegetarische (warme) maaltijd.

MIDDAG

Afronding en konklusies: Jan Alles en John v/d Heuvel presenteren enkele konklusies van deze dagen en doen voorstellen voor vervolg-aktiviteiten van de Werkgroep Onderzoek Natuur- en Milieu-educatie. Er is gelegenheid voor vragen en reakties.

13.45 - 15.30 uur	- Afronding en konklusies.
15.30 uur	- Thee met taart.
16.00 uur	- Vertrek.

OVERZICHT GEPRESENTEERDE ONDERZOEKEN

WERKCONGRES ONDERZOEK NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE

DE GEPRESENTEERDE ONDERZOEKEN:

1. - Voorlichting, komposteren en vermindering van de hoeveelheid huishoudelijk afval (onderzoek Afval Aktieplan Almere)
   C. Schaffels en anderen
   1985, IVEM Groningen

2. - Effecten educatieve programma's Milieu en Huishouden
   H. Schaalma en anderen
   1985, Vakgroep Sociale Psychologie, Groningen

3. - Ondersteuningsrapport Milieu en Energie, Deelrapport 1, Evaluatie Tentoonstelling Energie Anders
   S. Bosma en anderen
   1987, Vakgroep Sociale Psychologie, Groningen

4. - Milieuprojecten in het Voortgezet Onderwijs
   M. van Erp en anderen
   1985, SCO, Amsterdam

5. - Natuureducatie en de relatie tussen jonge kinderen en dieren
   M. Margadant
   1985, Vakgroep Grondslagen en methoden van de pedagogische en andragogische wetenschap, Utrecht

6. - Implementatie van Natuuronderwijs
   J. van den Akker
   1986, Vakgroep Curriculum-technologie TH-Twente

7. - De hindernisloop van milieukunde in het onderwijs
   W. Alme en anderen
   1983, IVEM Groningen

8. - Het functioneren van bezoekerscentra
   J. van der Linden
   1985, IvM, Amsterdam

9. - Naar een planmatige voorbereiding van Natuur- en Milieu-voorlichting (deelrapport 1: kennisbundeling)
   P. van Meegeren
   Vakgroep Voorlichtingskunde, Wageningen

DEELNEMERSLIJST

WERKGROEP ONDERZOEK NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE ism. **VOLKSHOGESCHOOL OVERCINGE, HAVELTE (DRENTHE)**

Deelnemers

Onderzoekers Natuur- en Milieu-educatie

Alles, Jan	Heemskerkstraat 29	9801 KL Zuidhorn	Anoraogisch Instituut R.U.G. (Groningen) Onderzoek Natuur- Milieuvoorlichting
Alma, Wim	Hoofdstraat 4	9997 PJ Zandeweer	IVEM Groningen student
Boersema, Jan	Postbus 72	9700 AB Groningen	IVEM Groningen Rijksuniversiteit onderzoek naar Landbouw en natuur en naar educatie
Bosma, Sjoerd	Postbus 56	3150 AB Hoek v. Holland	Stichting Energie Anders Sociaal-wetensch.onderzoek (voorlichtingskunde) op gebied van energie en milieu
v Dam, Klien	Egelskop 5	8446 BX Heerenveen	R.U.Utrecht afd.Didactiek vd Biologie opleiding docenten en onderzoek
Droesen, Fransje	Trompstraat 9	6512 GH Nijmegen	Vakgroep Voorlichtingskunde LH-Wageningen Samenstelling reader voor congres
v Erp, Marja	Grote Bichersstraat 72	1013 KS Amsterdam	SCO Wetenschappelijk onderzoek ohg van onderwijs
Heytze, J.C.	Postbus 20020	3502 LA Utrecht	Staatsbosbeheer Hfd Afd Sociologisch onderzoek tbv Natuur en Landschap
de Jager, Henk	Schuilhoeve 28	3992 ND Houten	proj. N.M.E.-VO Vakgroep Natuurkunde Didactiek Rijksuniversiteit Utrecht Onderzoek tbv ontwikkeling v NME-lesmateriaal
Jongejan, Erik	Smelenhof 25	6596 DR Milsbeek	Hogeschool Interstudie nascholing NME Vrije Studierichting Milieukun
Kuiper, Wilmad	Postbus 217	7500 AE Enschede	Universiteit Twente samenstell. probleemverkenning NME bao en vo- iov Min.v.VROM, LAVI en O.enW.via SVO)

vd Linden, Joop	De Boelelaan 1087A	1007 MC Amsterdam	Instituut v Milieuvraagstukken Vrij Universite onderzoek
vd Loo Frans	Postbus 80008	3508 TA Utrecht	NME.VO onderzoek natuur- en milieuonderwijs en coördinatie
Margadant-van Arcken, Marjan	Amethistdijk 236	4706 BH Roosendaal	Onderzoek- en Adviesbureau mens- dier- milieu onderzoek en advies
v Meegeren, Puk	Hollandseweg 1	6706 KN Wageningen	Vakgroep Voorlichtingskunde onderzoeker op gebied v natuur- en milieuvoorl
Röling, Niels	Hollandseweg 1	6707 KN Wageningen	Landbouwuniversiteit Hoogleraar voorlichtingskunde
Schaalman, Herman	Kruneweg 2	9718 IP Groningen	Vakgroep Sociale Psychologie Wet.onderzoeker
Schaffels, C.	Boerslaan 27	2221 TL Katwijk Zh	voorheen IVN biologe
Schermer, Alfred K.F.	Schubertstraat 31	1077 GR Amsterdam	VU didaktiek biologie vakdidaktikus/onderzoeker
Waarlo, Arend Jan	Zevenwouden 18	3524 CT Utrecht	RUU-afd.Didaktiek vd Biologie mede-ontwerper, -voorbereider en-uitvoerder van een cursus Natuur- & Milieueducatie
v Zonneveld, Hans	Plantage Muidergracht 14	1018 TV Amsterdam	IVAM Universiteit docent

WERKGROEP ONDERZOEK NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE ism. **VOLKSHOGESCHOOL OVERCINGE, HAVELTE (DRENTHE)**

Deelnemers

Medewerk.st.ers Natuur- en Milieu Organisatie

Binnekamp, Wendy	Thorbeckegracht 22	8011 VM Zwolle	Landelijk Steunpunt; Redactie Netwerk
Bloksma, Nienke	Korte Nieuwstraat 4	9724 LC Groningen	LVBW(waddenvereniging) Voorlichting en edukatie
vd Blij, Annelies	Emmasingel 15	9726 AJ Groningen	Milieufederatie Groningen cursussen, voorlichting
Doornenbal, Greet	Damrak 28-30	1012 LJ Amsterdam	Landelijk Steunpunt Natuur en Milieu-educatie medewerkster volwasseneneducatie en cursuswerk
v Dijk, Gerard	Emmasingel 15	9726 AJ Groningen	Milieufederatie Groningen medewerker natuur- en milieu
Eegerdingh, Ingrid	Damrak 28-20	1012 LJ Amsterdam	Landelijk Steunpunt Natuur- en Milieu-educatie redactiewerk en onderzoeksbeleid
v Eupen, Jan	Damrak 28/30	1012 LJ Amsterdam	Landelijk Steunpunt Natuur- en Milieu-educatie coördinatie secretariaat Land. Educatie-Overleg
Feenstra, Jaap Jelle	Oude Delft 180	2611 HH Delft	Centrum v.Energiebesparing coördinator locale milieu en energieprojecten
v Herwaarden, Karin	Postbus 334	4460 AS Goes	Zeeuwse Milieufederatie redactrice
Hesselink, Frits	Oude Gracht 42	3511 AR Utrecht	Stichting Milieu-educatie coördinatie ME
vd Heuvel, John	Postbus 455	6040 AL Roermond	IVN Prov.Consulent NME (Limburg)
Houtgraaf, Dirk	1e Hogeweg 2A (Pb 234)	3701 HK Zeist (3700AG)	Wereld Natuur Fonds educatief medewerker
Huge, Menno	Noordereinde 60	1243 JJ 's Gravenland	Natuurmonumenten terreingebonden voorlichting "van wandelkaart tot bezoekerscentrum"

Joustra, Douwe Jan	Jansbuitensingel 3	6811 AA Arnhem	konsulent nat. & milieu-edukatie Gelderland begeleiding vrijw.org.kursuswerk beleidsadvisering etc.
Jutten, Gerard	Postbus 20123	1000 HC Amsterdam	IVN beleidscoördinator NME
Kwakkestein, Rita	Donkerstraat 17	3511 KB Utrecht	Stichting Natuur en Milieu medewerkster voorlichting en educatie
Maarschall, Ruud	Nicolaasstraat 23	1506 BB Zaandam	Prov.consulent NME Noord Holland
Schuringa, Mar	Henri Polaklaan 42	1018 CT Amsterdam	Milieuwinkel Amsterdam voorlichting/distributie N&M educatief materiaal
Schut, Arnold	Spoorlaan 4343C (Pb9042)	5000 HA Tilburg	Prov.consulent natuur en Milieu educatie in Brabant
Sieben, Herman	Postbus 538	8901 BH Leeuwarden	IVN consulent natuur- en milieueducatie Friesland
Stoker, Trijnie	Noordereinde 60	1243 JJ 's Graveland	Natuurmonumenten Terreingebonden voorlichting "van wandelkaart tot bezoekerscentrum"

WERKGROEP ONDERZOEK NATUUR- EN MILIEU-EDUCATIE ism. **VOLKSHOGESCHOOL OVERCINGE, HAVELTE (DRENTHE)**

Deelnemers:

Beleidsmedewerk.st.ers Natuur- en Milieu-Educatie en overigen

Bleyerveld, Kees	Postbus 2041	7500 CA Enschede	S.L.O.(St.Leerplanontwikkeling) Leerplanontw. natuuronderwijs Basisschool
v Buul, F.M.	Postbus 450	2260 MB Leidschendam	Ministere V.R.O.M. N.M.E.in het onderwijs
Huitzing, Dick	Postbus 20401	2500 EK 'sGravenhage	Min.van Landbouw & Visserij Directie N.M.F. Beleidsmedewerker N.M.F.
v Leeuwen, Bas	Postbus 20401	2500 EK 'sGravenhage	Min.van Landbouw & Visserij Directie N.M.F. coördinator onderzoek
Maas Geesteranus, Chris	Maliebaan 12	3581 CN Utrecht	CNBE secretaris
Meyer, Hanneke	Huis ter Landelaan 492	2283 VJ Rijswijk	Raad v/h Milieu- en Natuur Onderzoek algemeen secretaris
v.Onzenoort, A	Postbus 20401	2500 EK 'sGravenhage	Min.van Landbouw & Visserij Directie N.M.F. beleidsadviseur
Verheij, Herman	Postbus 450	2260 MB Leidschendam	Ministerie V.R.O.M. beleidsmedewerker

ROUTEBESCHRIJVING

Volkshogeschool 'Overcinge' is zowel per auto
als per openbaar vervoer gemakkelijk te bereiken.

Komende vanuit de richting Zwolle houdt U nà Staphorst
de richting Meppel/Leeuwarden aan. Zo'n 8 km voorbij
Meppel kruist de weg de Drentse Hoofdvaart.
Onmiddellijk na de brug slaat U linksaf het dorp Havelte
in. Na een kleine kilometer gaat U bij een benzinepomp
linksaf de Overcingelaan in. Na 350 m maakt de weg een
scherpe bocht naar links. Recht vooruit ziet U dan het
toegangshek van het hoofdgebouw 'Overcinge'.

Als U bent aangewezen op het openbaar vervoer, neemt U
de trein tot Meppel.
Vanaf het Station van Meppel gaat er regelmatig een bus
van de DVM naar Havelte (lijn 20).
Vertrek <u>woensdagavond</u>: - 19.14 en de laatste bus om 21.14 uur.
Vertrek <u>donderdagochtend</u>: - 09.14 en 10.14 uur.

